

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

پیل - ۱ صائی - ۲۵

ضیا کولہ آلپ

نسخہ می ۱۰ غروشد

آبونہ ہر اعلیٰ

سنہ لکی: ۵۰۰
آلٹی آباق: ۲۵۰
غروشد

کوچوگ محبوعہ

ادارہ خانہ سی

دیار بکر

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

کلفرافہ: دیار بکر

کوچوگ مجموعہ

۱۹۲۱-۳۳۸

ہفتہ دہہ برچہ قار علمی، ادبی، سیاسی، اقتصادی مجموعہ در

۱۴ ربیع الآخر سنہ ۳۴۱ بازار ایرتسی ۴ کانون اول سنہ ۳۳۸

آغزنده كه زان (هيكل) ك شمدى جامع
 ايچنده اصلا كورولمى ده بويكياك باشقه
 بر دايلىدر : بز ملكشاهك ياديرلمنى امر
 اينديكى جامى شمدىكى شكلده فقط مركزنده
 قبله و او كى صوفىلى و قبادن باشقه برنده
 اوسى دور و قورشونمى اولهرق غايت
 مزين بر شكلده تحيل ايتك ايسه يورزكه
 مقصوره ، رواق ، دكه ، جناح قللىرى
 بوفكرى بزه و يريور .

خالص

غرب مسئلهسى

۱ - سيامى غرب مسئلهسى

غرب مسئله سنك اينى صفحه سى واردره :
 سيامى غرب مسئلهسى ، مدنى غرب
 مسئلهسى ، او حالده ، اول سيامى غرب
 مسئلهسى تدقيق ايدلم :

اوروپايلره قارشى دائما آلدائمه منك
 باشايجه سببى ، مدنى اوروپا ايله سيامى
 اوروپا بى بى رينه قارشى ديرمه مندر .
 اوروپا ك برچوق بوكك ذكالى عالمى ،
 بوكك روحلى شاعرلى ، بوكك
 مفكورلى فيلسوفلى وار . بونلرى
 اوقوديقه زمان كندى كى ممتاز ده ار
 قارشى سنده كورورز . بونلر بزه (دوغرو)

ياپلان ايتك بذا اولمادىنى قناعتنى آرتيرمه در :
 (۲) سايلى كتابه اوزرنده آدى كچن
 (هباله) بونون موقنخاله اوزرنده
 اخذ عـ كرك اشغال اينديكى بذاك جامع
 حواليسنه باقان مزين ديوار يوزى يامش
 اولان ممداردر . ممدارى قيمتى بك بوكك
 بر بذا ايله مشغول اولش بذاك دها اول
 يامش اولدنى (جناح شرقى) ايله (دكه
 شماليه) كده بومزين ديوار قادار زينتى
 اولماسى ايجاب ايدركه شمدى نه اوشرقى
 جناحى نه بوشمالى صوفىلى برنده
 بولورز . [۹] بونلر باشقه مناره كتابه سنده كى
 مقصوره لرله رواق كده رللى بالى
 دكلدر . كرك بويكى كتابه كرك و كرك
 (۱) سايلى كتابه صوكنده سوبلديكمز
 ييكياك جامعك شمدى نماز قيلمقان سنك
 اسكى بذا اولمادىقنه ورايكى بذاق ار قالمادىقنه
 قوتله دلالت ايدور . [۱۰] حنى اهالى

[۹] شمدىكى شرق و غرب جناح لرده كى
 كتابه لر رللى ده ده ايشديرمه مش بر حالده
 طورديقه نظر آ بوراده بحثه موضوع اولان
 جناح شمدىكى شرق جناح دن باشقه اولدنى
 آ كلاشايور .

[۱۰] جامعك ۵۱۳ دن ماعدا ۱۱۴۵
 سنه سنده بر دها ياندينى و مناره ك ۱۲۶۶ ده
 تعمير اولوندينى معلومدر .

كوزەل ، انى) مەككەدەلىك كەمەل
تەلەپنى كۆستىرىلر . بونلر ك ازلرىنە
وحىياتلرىنە واقف اولدۇقن سوكرامەن
وفىياتلرىنە حرمت ائىمەك المۇدە دككدر .
بويوكسەلىش انىسانلر بۇ مەنى اوروپايى
ارانە ايدىلر بزم باشلىچە خۇلەز اوروپايىك
سىياسەتلىرىنى ، دىپلوماتلىرىنى ، تىجارەتلىرىنى
بۇقار قەھرىمانلرىنە بىكەرمەنە زور .

اوروپايىك فىلسوفلرى ، شاعىرلىرى ،
تاللىرى كەندى مەنلرى وامەللىرى ايچىن
بۇزى بازارلر . بونلر دولايىدركە ازلرى ،
مىجەلە ، خىرخواھلەلە ، شەققەلە دواودر ،
حال بۇكە اوروپايىك دىپلوماتلرىلە عەسكەرلىرى
دوشمانلرىنە يەنى بۇ قارشى حاضىرلانغۇدەر .
بونلر ك قەلبلىرىدە دوشمانلەلە ، بدخواھلەلە
دواودر . بىرەنەك تاللىرى اونلر كەكەسى ،
شاعىرلىرى قالى ، فىلسوفلرى ارادەسىدەر .
بونلر ك بىلشەنەنلر اونلر كەكەسى حەرقى يەنى
درونى حىياتى وجودە كالىر . دىپلوماتلر
وعەسكەرلىرىلە اونلر كەكەسى خۇلەزىدىكى دوشمانلرىنى
كۆرەكە وازەكە يارايان كۆزلىرى وچەللىرى
كەيدەر . اوروپايىك باشلىچە دوشمانلرى
ايسە بۇز . اوخالە ، مەنى اوروپايە
قارشى دويىدەنە حرمت واعتمەكەسلىرىنى
زىنار سىياسەتلىرى اوروپايە قارشى دويىدەنەلر .

اوروپايىك بۇ قارشى اولان سىياسەتى .
ايكى تارىخ دورەسنە آربىلىر . بىنچى
دورە اوروپايىك حەققەزەكە سىياسەتى صرف
دەنى ايدى ، اوخالە ابتدا بىر سىياسەتكە
نە اولدۇقنى آرايەلم :

۱ - دىنى سىياسەت

خۇستىيانلار اساساً انحصارچى بۇدۇدەر . كەندىسەندى
باشقە ، ھىچ بۇدۇك بۇدۇدە ياشامەنە راخى
اولەساز . اونلر كەكەسى خۇستىيان امتەك
خۇرجەندە سالامەت ، نجات ، ھەدەيت بۇقۇدەر .
بىنەنەلە ، خۇستىيانلار كەكەسى اولان ھەدەيت
انسانىت ايچىن بۇرۇدەر . بۇلە بۇدۇن ،
قارشىسەندە ، اسلام دىنى كۆرۈنچە طبىئى
اوكا دوشمن اولور .

اسلامىتە كەنچە ، اونلر كەكەسى خۇستىيانلار
قارشى نظرى بۇس بۇتۇن باشقەدەر . اسلامىت
كەندىسەندى باشقە اهل كىتاب نامى وىرىكى
خۇستىيانلار . يەودىك ، صائىلك كەكەسى
دەنارەدە مەھرىم بۇموق وىرەشەدەر . اهل
كىتابى دارالاسلامدە مەسلمانلارە مەساوى
بۇحقۇلە مەھفاظە ائىمەدەر . اسلامىتكە اهل
كىتابە قارشى مەھالەسى تام بۇرەسەدەن
عبارەتدەر . خۇستىيانلار كەكەسى اسلامىتە قارشى
كىتابىلىرى جەركەسى ايسە ، اهل سەيب آقەنلر بۇدەر .

ضيا كوك آلب